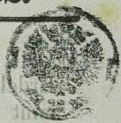

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas utca 78. sz. alatt gr. BÁNFFI ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
 Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelte.
 A „nyitóléte” cikkek sora után 20 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Földhitelintézet.

△ I. Előzmények nélkül szólunk: a tárgy fontosabb és sürgetőbb, mintsem azokra szükség lenne. A földhitelintézet a Királyhágón tuli Magyarországra nézve a felség által engedélyezve van.

De ezen hitelintézet igazgatósága, a megerősített alapszabályok értelmében, egyetlen garast kölcsön nem adhat erdélyi földbirtokra.

Az erdélyi gazdasági egyesület közgyűlésének haladéktalanul föl kell karolnia ezen ügyet, és mindent megtenni, hogy a magyarhoni földhitelintézet kölcsöneit Erdélyre is kiterjeszthesse.

Nem bocsátkozunk annak fejtegetésébe, hogy olcsó hitelre van szükségünk. Ki ebben kételkednék, az sem a mult kornak egyszerű életmódját, mely a silányul mivelt szűz földnek termékeivel melegegett, sem az újabb időknek oly sok valódi, képzel, családi és álladalmi szükségét nem veszi figyelembe. Am ringassa magát azon reményben, hogy saját jövedelmeinek csak is egy részére szorítkozva, az ezen felül képes leend gazdaságát okserüleg instruálni: mi az ily szilárd jellemű nélkülözöt, kit számításának sodrából majd minden napnak költségei kilépni erőszakolnak, bámuljuk, ha képes leend ezen Erdélyben most egyetlen célszerű gazdálkodási módot huzamoson folytatni; de meg vagyunk győződve, hogy őt sokan követni nem fogják, következőleg ily alapon sem mezei gazdaságunk, sem kézműiparunk, sem kereskedésünk emelkedni nem fog.

Két rendszert követtek a törvényhozások a hitelnek alapítására: egyik a coactiv-rendszer, minél fogva elégnék válték kemény adósság felhajtási törvényeket hozni, remélve, hogy ezáltal az elrejtett tőkék, melyek haszon nélkül talán csak azon félelem miatt vannak elzárva, hogy tulajdonosaik pontosan a kikölcsönözöthez nem juthatnak, napfényre kerülendének; a töképenzesek egymást fogják korlátozni az uszoráskodás ellen, tehát a kinek elegendő hypothekája van, bármikor kölcsönhöz olcsón jutand. Másik a vegyes-rendszer, mely a magán és a közintézetek által kezelt pénztökeket azok számához képest, kik igénybe veszik, oly kevésnek látja, hogy a monopolium bizonyos színével bírnak; és mivel minden monopoliummal bír, ha szabadjára hagyatik, sőt a törvény által legyeztetik, hajlandó visszaélni: előre számít, hogy a kemény adóssági törvények csak is magokra mehozatva, az elegendő biztosítékot nyújtó adósságokat is az uszorások áldozataivá fogják tenni; és így a helyett, hogy a közjólétet alapítanak, aláásták inkább, mint valaha — ezt megelőzni akarva oly közhitelintézetet vagy is intézeteket hoz létre, melyeknél az, a kinek hypothekája van, olcsó és biztos kölcsönhöz jusson, tehát ne legyen az uszorásokra szorulva, ki ha ily intézet segélye mellett sem teljesíti kötelezettségét, a kemény adósság-felhajtási törvények teljes szigorát lehessen ellene alkalmazni.

Fájdalom, mind Magyarországnak, mind Erdélynek át kellett esni a követett coactiv-rendszer krízisének, és pedig Erdélynek sokkal inkább, mint Magyarországnak; mert Magyarországot segítette a nyugot-európai pénzpiacoknak közelebb volta, melyektől Erdély teljesen el van szigetelve. Továbbá Magyarország krízise 1848 előtt történt, Erdélyt pedig találta 1848 után az osztrák váltó- és adósság-felhajtási kemény törvények behozatalával, mikor oly sok és különböző vagyonu földbirtokosainknak épületei tátongó romokban, földi miveletlenül, fundus instructussa, minden fölkelhető összetörve, elrabolva, urbéresei elveszve, urbéri kárpótlása kiadatlan; ő pedig a maga és elődei által ilyekre való számítás nélkül tett adósságokért, vagy legalább a felhalmozódott hátralék kamatokért a legszigorubb adóssági törvényeknek kitéve vala.

Magyarország az 1844-iki országgyűlésen egy országos földhitelintézet felállításával akart a krízisen segíteni, mely az 183%-ki és 1840-ki országgyűléseken hozott kemény adósság-felhajtási és vál-

tótörvényeket követte. A földhitelintézet szabályai kidolgoztattak, az országgyűlés által elfogadtattak, de törvényerejére nem emelkedhetvén, felállítására elmaradt, s csak is a folyó évben járulván hozzá a legfelsőbb engedély, most fog életbe lépni.

Ugyan csak 1844-ben folytak Erdélyben az 1841-i törvényezikk által elrendelt országos választmány tanácskozásai. Erdély még mind a hiányos hitel törvények mellett állott, adósság-felhajtási törvénye az 1791-ki 136-dik provisionalis articulus volt; váltótörvényről, hitelintézetekről, évdíjak melletti törlesztési rendszerről stb. kevés embernek volt fogalma. De figyelemmel kísérte Magyarország törvényhozásának e tárgy körüli intézkedéseit, úgy azon bukásokat, melyek a hitelintézetek nélkül életbeléptetett kemény adósság-felhajtási és váltótörvényeket követték. Az országos választmányának törvénykezési és közgazdászati osztályai vegyes üléseket tartottak, melyekben a hitel alapítására javaslandó törvények felett tanácskozások folytak. Elvül fogadtattott el a vegyes-rendszer követése, s e czélra a porosz, bajor, gallicziai, különösen pedig a magyarországi törvényhozás példái után egy földhitelintézetnek felállítását, mely a kemény adósság-felhajtástörvényekkel együtt lépjk életbe. E czikk írja *) szerencsés volt azon országos választmányi osztályok üléseiben a hitel tárgyában eléadó lenni. A földhitelintézetről javaslat, úgy több adóssági és váltótörvényjavaslatok az osztályok tárgyalásain keresztül mentek; de a teljes országos választmány el levén foglalva az urbéri tárgyakkal, elé nem vehette, következéské az 1846-ki országgyűlésen szönyegre sem kerültek.

Éveken keresztül majdnem teljes feledékenységbe jött ismét Erdélyben a hitel és földhitelintézet ügye. Azonban 1850-ben e czikk írja néhány évvel ezelőleg Erdély nagy ügye, a cs. kir. belügy-ministerium által felszólított Bácsba, az urbéri kérdések feletti tanácskozásra. 1851-ben hg. Schwarzenberg Károly, polgári és katonai kormányzóvá nevezetett ki. Az urbéri tárgyak feletti hosszas tanácskozásoknak egy év után is egyetlen eredménye volt azon kis urbéri előleg, mely földesuraink számára határozottat. Tudjuk, hogy a végleges kárpótlás és az urbéri kérdések megoldása azután minő különböző közegek által bíráltatott, terveteltet, oldott meg és adatott ki. E czikk írójához első alkalommal Bácsban herczeg Schwarzenberg kérdést intézett, hogy minő segélyt vélne, a birodalmi pénzügy nyomasztó állapota mellett, elpusztult erdélyi földesuraink sorsának helyreállítása végett nyujthatónak; mire őszintén kinyilatkoztatta, hogy az oly szűkre szabott urbéri előleg semmi eredményt nem fog láttatni; az urbéri kárpótlás, a mint a felsőbb kormánynál jelek mutatják, még néhány évig késend; és nem hogy a romok kiépítésére, a szétrombolt gazdaságok instruálására, de földesuraink adósságainak letisztázására se leend elég; a végén börzei nyereszkedés tárgyat képezendi, melyben másoknak, nem pedig azoknak, kik a kárpótlást kapták, leend legtöbb hasznok. Igen célszerű volna egy földhitelintézet felállítása, mely a kormánytól kevés segélyt igényel. Herczeg Schwarzenberg Károly az eszmét pártolása alá vette, és a felsőbb körökkel közölte. E czikk írja előbb a cs. kir. belügy-néhány nap mulva a pénzügyministerhez e tárgyban magán kihallgatásra szólítottatott, kik habár némely akadályokat fölemlitettek, de az erdélyi közinség tekintetéből pártolást nyilváníttak ez ügy iránt. Az után 1851-diki octoberben Nagy-Szbenbe hivattott herczeg Schwarzenberg Károly által a végre, hogy a földhitelintézet tervét egy bizottmány közreműködésével elkészítse, mely állott Kozma Dénes, idős gróf Bethlen Gábor, Barsai László és néhai Balla Mihály urakból.

Ezen bizottmány pár hónapon keresztül folytatta üléseit, az intézet tervét és alapszabályait elkészítette, melyek megbírálására végre herczeg Schwarzenberg egy nagyobb bizottmányt alkotott össze saját elnöke alatt az akkori helytartóság tagjai-

ból, és más bizalmasabb embereiből. Már azelőtt mutatkozott némely szász hivatalnokok részéről oppositio az Erdélyben felállítandó hitelintézet ellen, mely oppositio a nagyobb bizottmány tanácskozásai alatt teljesen kifejlődött. Megjegyzendő, hogy valamint 1848 előtt a szász nemzet összetartása, okossága, helyes számítása, főképp pedig szerénysége által ügyeit readben tartani és magát Erdélyben a nagy német nemzetiség egyik legvirágzóbb coloniájává tenni tudta: de ezen ősi vonásokkal ellenkezőleg, 1848 után néhány szereplő tagjait némi elbizakodottság és erejöknek tulbecsülése lepte volt meg, melynél fogva Erdély minden ügyeit vezethetni, saját érdekek szerint idomíthatni, eladósodott, inségre jutott földbirtokosaink jószágait potom árakon magokévé tehetni válték. Ismétljük, csak néhány tagjairól állítjuk ezt, mert keblében számosakat ismerünk, kik a magyar, székely és román nemzetiséggel együtt élve, egy jóllétben részesülve, vélik felalálhatni a szász nemzet jóllétét is; kik saját nemzetök erejét helyesen fogják fel, és azt valamint a keblökbeli jogos működésre elégségesnek, úgy más nemzetiségek s azok jóllétének s vagyonainak absorbeálására elégtelennnek látják.

A nagyobb bizottmányban az erdélyi földhitelintézet ellen a főbb ellenvetések az aviticitásból és a telekkönyvek nem létéből formáltattak, ambár az aviticitás már 1848-ban elvileg törvény által eltöröltetett volt. Hogy pedig a telekkönyvek nem léte a földhitelintézetre nézve áthághatlan akadályt nem képez: bizonyítja Angolbon példáján kívül a közlebről engedményezett magyarországi földhitelintézet alapszabályainak 58-ik §-a. Végre ezen nagyobb bizottmány is befejezte tanácskozásait. Hg. Schwarzenberg az utolsó ülést azon nyilatkozattal rekesztette, hogy minél előbb a cs. kir. belügy-ministeriumot világoztassák fel az előadható kétségek esetében, s eszközöljk az erdélyi földhitelintézet létrejövetelet.

De ezen utolsó ülés után egy óránegyeddél kézbesített az előadónak a ministeri rendelet, mely szerint mind ő, mind a többi erdélyi bizalmi férfiak hazabocsáttattak, a velek való értekezés félbeszakasztott.

Kiadott azután az aviticitásról patens, behoztattak a kemény adósság-felhajtási osztrák törvények, megszűnt tehát az aggodalom az aviticitás, egy a hátralék kamatok és évdíjak pontos felhajtása tekintetéből is; de a hitelintézetről többé szó nem vala.

Készt az urbéri kárpótlás. Azonban életbelépett az osztrák törvények azon rendelete, mely a hátralék kamatok felhajtására, különbeni időmulás bekövetkezése alatt, három évi határidőt tűz ki; ennek alapján halommal indultak meg az adósság- és kamat felhajtási perek az elszegényedett, rongyaikban tengődő földbirtokosok ellen. Segély sehonnan nem volt. A rendkívüli három évi előleg tekintetében is, melyet a Felség a rombolt, sokat szenvedettek számára különösen határozni méltóztatott, tudjuk, hogy elég volt egy Bezirks-Vorsternek kedvezőtlen nyilatkozata a kérelmezőről arra, hogy az töle megtagadtassék.

Végre bekövetkezett az urbéri kárpótlás kiadása. Ha felszámítjuk azon költséget, melyet a földbirtokosnak utakra, ügynökökre stb. tenni kellett addig, míg papirjait Szebenből kikaphatta; ha tekintjük azok közép keletét, melyet 66%-nál főlebb tenni nem lehet; ha számításba vesszük azon adómenynységét, melyet e végre a papirok teljes amortizációjáig fizet a földesuri osztály: alig hisszük, hogy hibáznánk azon állításunkban, miszerint az urbéreseket vesztett földesurak, adójuknak e végre fizetett részével, megfizetik önmaguknak az urbéri kárpótlás azon részét, a mennyin a papirok készpénzért elkeltek és kelnek; Erdély adózóinak többi része pedig fizeti az urbéri kárpótlás azon részét, mely a pénztözsérek zsebébe foly és fog folyni azon felül, a mennyi készpénzen ők az urbéri papirokat vették. Végre ezen kárpótlásnak is. Hátra van egy ke-

*) Ugy hisszük, nincs miért titkoljuk, hogy e fontos cikksorozatot ismert diplomatánk hílti Gál János tollából foly Szerk.

vés a véglegesből, és a dézma-kárpótlásból. De Erdély mezei gazdasága majdnem parlagban most is, mint 1848 után vala. Nincs jólét, nincs haladás, nincs iparüzlet és kereskedelem!

Hol a tőkék mindezekre? az évdíjjak melletti törlesztéssel kölcsönözhető olesó tőkék?

Nincs sehol. A kemény adóssági törvények egyetlen eredménye a hitelnélküliség, az uzsora nagyobb mint bármikor vala. Csak a magyar föld-hitelintézet kiterjesztése segíthet rajtunk, s most az idő ebben föllépni, midőn előttünk áll ez intézet nagy gyűlése.

Kertész, 1862.

Többször volt alkalomnak ennek a természettől minden-mel megáldott helységnek szellemi életét figyelemmel kísérni, s mindenkor fájdalommal sohajték fel, elgondolva hová süllyedhet itt egy kevés idő alatt a nép.

Nem szolók a porcépről, ez talán oly együgyű, és éppen ezért ártalmas eszközé válhat a feltudások kezében; a birtokosságot is alig merném érinteni, bárha ezek sokat tehetnének, ha mint igaz polgároknak, a nemzet jövője fel-küldnek leginkább szívóknak.

Kis helységeknél a népnek a lelkeszt kellene tanács-adó, barát- és védőként tekinteni; de napjainkban sok hely-sen a lelkeszt inkább gazda, haszonbérlet és politikus, a gazda-ság, kultúrák és más a lelkeszt legkevésbé megillető idő-töltések veszik idejét igénybe, népoktatás vagy egyházi be-szédéveli foglalkozásra igen csekély ideje marad.

Népnevelés? Ez igen üdvös szó, a hol tetteleg is léte-sül, de Rettég ezzel sem dicsekedhetik, mintán már csak-nem egy éve, hogy iskolatitkója sincs; nem sok ehez ha-sználó év kell, hogy a volt iskolának csak romjait mutogassa; a míg tanító volt is, néhány év óta a tanítás csak mellékes kötelességgé vált.

Az utczának hemzseg a gyermekesoport, egyik va-dabb a másiknál, a tudatlanság- és helytelenségben vetélke-dnek egymással.

Azon állítás igazságra vonatkozva, hogy a gyermek a jövő, ily gyermekek milyen jövőt érnek?

Van elég család, hol 4-5 ily neveletlen gyermek van, ki még irni olvasni sem tud, most mikor a honnak, a nemzetnek oly nagy szükségük van erélyes és okos embe-rekre, szilárd honpolgárookra.

Ha már a kevésbé művelt, úgynevezett volt kis ne-messég képtelen magát e szellemi baldoklásból kiemelni; ha a birtokos osztálynak e részben megbocsáthatlan egye-nelensége, és e szent ügy iránti vétke banyagsága o szegény népet szántszándékkal a tudatlanság homályában ver-gődni engedi, hogy aztán azon annál inkább uralkodhassék: akkor az ev. ref. egyház főpapjaiból vagy a körünkben le-vő tisztviselőkhez intézem soraimat, s a hon a nemzet és az ev. ref. vallás szent nevére kérem, fordítsanak egy kis figyelmet e szegény elhagyott helységekre, hol a nép nem tud magának tanítót választani; az erélyesek nem megfogad-nak e körül, és így nincsen, ki rendbe hozza azt az os-ko-lát, mely ezelőtt csak 12-13 évvel és 50-60 tanítványt számlált, és ezen tanítványok próbatételét a környék több okos embere megítélte jelenlétével s az akkor létező la-pok dicsőretek említették.

A rettegő iskola egy régi tanítványa.

Maros-Ludasi, October 20. 1862.

Vagyunk a hogy vagyunk, de így bizony nem jól va-gyunk! Eső nincsen, és e miatt vetni nem tudunk, a ki ke-vés vetés van, az sem ér semmit, mert a nagy szárazságtól mind kiaszik; ha pedig eső lesz, igen könnyen megtörtén-hetik, hogy fagy fogja követni, s aztán kivágyunk egészen nyomorral állítva, mert szalmás gabonánk nem igen eres-ztősek, törökbuza termésünk csak közepesnek mondható,

szénánk nem volt majd sem mi, a marha olesó, s még sem veszi senki, mert nincs pénz, már pedig ha ez volna, min-den volna.

October 4 én ez évben tartott legelső országos vásá-runak, tekintve az általános pénzülkét, eléggé jól tőtt ki, különösen nem panaszkodhatunk a singes és más vegyes-kereskedők. A baromvásár is megjár, mindössze elkel 144 darab marha; több kelendőség is lett volna, de a teleltetés mindenkinek nagy gondot ad; különben ez első vásárban elég, a következők bizonyosan jobbak lesznek, mert a kik csak meglátogatták, mind megelégedetten mentek el, főleg azért, hogy viz bőven van, már pedig ez vásáros helyen, főleg mezőségen egy főszükség.

A vásár megnyitása nagy ünnepélylyel s tenger nép jelenlétében ment véghez, vezetője járási szolgabíró Major János ur által, ki e részben oly ügyességet és tapintatot fejtett ki, mintha mind vásárokat nyitott volna; alkalmas beszédet mondott a néphez, annak nyelvén (románul), fel-hozta abban a maros-ludasi birtokosság tevékenységét és áradhatatlanságát, melyet e vásár megnyerésében buzgó kérelmezéseivel tanúsított; reméli, hogy ezen birtokosság szinte oly buzgóságot fog kifejteni egy népiszkola létrehozá-sában, mintán e vásár megnyerésével új jövedelmi forrásra tett szert, s e helység a mezőségen ily czélra, oly alkal-mas. Erre helység jegyzője H. P. színté román nyelvén, rü-viden megköszönte mind a helység, mind a birtokosság nevében, azoknak fáradságát, kik e vásár létrehozásán mü-ködtek; kiemelve a tisztviselő s a királyi főkommandyséket; a népiszkola létrehozását illetőleg megjegyezvén, hogy a maros-ludasi birtokosság már ezelőtt két évvel, ily czélra 20 hold földet adományozott, az alapkövet tehát letette, s így bizonyosan nem fogja elmulasztani az épített falait föl-emelni, s annak tetejében a zászlót kidugni. Beszédjét az-al végezte, hogy egy telt 50-es hordó csapját kihazta, melyből a nép ezen országos vásárok áldomását megígya. A nap többi része szép csendben és oly rendben, mintha nem is vásár lett volna folyt le, csak a m.-vásárhelyi szép zene hallatá gyakorlati előadásait, melyek ha ily komoly időket nem élénk, még tánca is bírtak volna. Ezen va-sárnap megelőző estvén Ferencet köszöntöttünk, idevaló birtokos Nyerges Ferencznel, s igazán oly jól esett (az ide-való és több környékbeli intelligens embert látva), hogy ezen köztisztviselőben álló egyén, dacára egy pár rozszakaratu ferde rágalmozásainak, ily őszinte barátságos kitüntetésben részesül. Babért szerzett magának itt a gyülekezet előtt a maros-vásárhelyi dalárda, mely gyakorlott s rendszeres éne-keivel mindenkinek elismerését vivta ki.

Hanem már bezárom tarka leveletem, s azt kívánom, hogy az Isten mindajánkat áldjon meg.

Az Aranyos mellől, Octoberben, 1862.

Emberi emlékezet nem éri utól az időt, melyben ez évi szárazsághoz hasonló szárazság uralkodott volna. Az egész nyáron mindössze sem volt annyi eső, a mennyinek rendes időjárásal egy héten lenni kellett volna. A föld iszonyuan megrepedezett, úgy hogy akár a barmok lába is elmozdult volna, a földnek föllölygése nem legkisebb nedve is, s még sem akar eső lenni, pedig a M... ői oláh pap már rég felszedte híveitől a 20-busz krt, hogy ő kér esőt. Mégis esoda dolga az Uristennek, hogy ily roppant szárazság da-cára is gabnatermésünk nem rozsló tőtt ki, bor pedig annyi lett, hogy 8 kron is mérük kupáját az új bornak. Must szedő kevés volt, a honnan a legjobb must vedrét alig adhaták 60 kron. A gabaár a földi piacon így áll: tisztabuza 1 ft 20 kr., elegybuza 75-80 kr., rozs 70-75 kr., törökbuza 50 kr., krumpi 30 kr. A vetés most jár vége felé. E hó 7-re virradólag M... ön egy magyar nőnek há-rom gyermeke született. Mondják: Sz... en egy urnöknek négy. Ugyan ekkor S... ván a plebánián levő sok széna és buza takarmány, gazdaságosan épített új estür, paja, gonosz szándékból gerjesztett tűz miatt hamvadt el. Azelett

Torockón tíz ház égett le fényes nappal, biztosítva egy sem volt.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az erdélyi búza a legjobb a világon! Londonban egy értelmes stűt és több vegyész az ottan egész világból összegyűlt búzaneműket vegytanilag megvizsgálták, s így találák, hogy az erdélyi búza tulajdonságaira nézve sokkal felülmúlta a többiekét, és a világon a legjelesbnek nyilvánított. Még sincs vasutunk s piacunk.

— A mit még a magyar királyság meg nem érhetett, Csehországnak sikerült a kormánytól azon igazságos hatá-rozatot nyerni, hogy a távsárgönyökön a cseh nyelvvel is éppen úgy közlekedhessenek, mint a némettel. Most van dolguk a telegráf hivataloknak, mert mindnyájan kénytele-nek a cseh nyelvet megtanulni. Valóban ugy a kormány, mint a nemzetek érdekében állana, hogy a táviratokat min-den nemzetiség nyelvén fölvegyék, mert csak így van el-érve a gyors közlekedés valódi czélja, s csak így válhat-nak a távirati intézetek népszerűtlenek, s általános használa-tuakká.

— Az osztrák katonatiszteket ugyanezek nem kíséri a szerencse az amerikai divatu párbajoknál. Régebben volt említés téve lapokban is egy angol s egy osztrák tiszt közti ily párbajról. A fekete golyót az osztrák tiszt buzván, magát főbe is lötte; most Triestben egy Siegert nevű had-nagynak volt hasonló párbaja egy görög tengerész tiszttel. Itt szintén az osztrák tiszt buzta a fekete golyót, s köte-lessége volt magát 24 óra alatt főbe löni. A naplófogva Siegert eltűnt, és semmi nyomára nem akadhatni, különben írást hagyott hátra, hogy ő mint becsületes ember fog meg-halni, s azt is megírta, hol fogják holttestét föllelni. Azon-ban ott nem lelük.

— Későre jön oda az emberiség, hogy a halálos büntetést eltörölje, pedig már elégszer történt igazságtalan ki-végeltetés. Éppen ilyen történt most megint Stuttgartban. Egy gyilkolással vádolt egyént, habár mindvégig vitatta ártatlanságát, vérpádon kivégezték; s nemokára az után a valódi gyilkos halálos ágyában bűntettét kivallván, kiderült, hogy a kivégzett ártatlan volt, habár minden körülmények bűnösnek mutatták őt. Látni való ebből az emberi igazság-szolgáltatás hiánya, s ez egy újabb erősség azon nemes vi-tatkozók mellett, kik a halálos büntetés ellen küzdenek a társadalomban.

— A poroszok ingerültségét a mostani reactionarius ministerium föllépte óta több adatok tüntetik ki. Közlebebb-ről Wrangel tábornagy, és parancsnokló tábornok Alvensle-ben Berlinben fenyegető iratokat kaptak, melyek közül né-melyekhez a porosz király képe volt mellékelve levagott fejfel. Az ily jelenetek a valódi szabadság embereit csak el-komoríthatják.

— A bécsi „Volksfreund“ írja: Több főispán és ma-gyar főúr e napokban gróf Forgách, m. kir. ndv. főkaneczellár szolgálatára meghívást kaptak, Bécsben voltak. Hír szerint a magyar országgyűlés egybehívásának előkészületeit felett történt a tanácskozás. Ez egybehívás mindenesetre új vá-lasztások alapján fog megtörténni.

— Ünnepeket publicistáink egyike, ki a küzelebbi országgyűlésnek is egyik legkitűnőbb tagja volt, a „P. N.“ szerkesztőjéhez érdekes levelet intézett, melyben többi közt írja: „Azon erős meggyőződésben élek, ha ő Felsőge egye-nes érintkezésbe tenné magát a nemzet választóitaival, ha p. o. lejöne Budára, környezve magyar státusfériaktól s ezek által ittlének czélját, hogy meg kívánja ismerni a nemzet-élet választóit, s ezek által aggodalmait s óhajátait; vi-szont ő, uralkodói állásának föltételeit és a birodalom vi-szonyaiból eredő nehezégeit tártatná ki ezek előtt, és így a kölcsönös jóakarat és igaz szándék erőt vehetne a köl-csönös gyanuszkodás és féltékenység fölött; mondom, azon

TÁRCZA.

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

Zongorajáték s nyájás enyelgések közt villámgyorsan repült az idő az ifjú pár fe-llett, miközben Rinald és Spott különféle fog-lalkozások miatt gyakran ott hagyták a ter-met, meg vissza jöttek, csak madame Rossi Cordula melegeit csöndes kitarással egy pamlagot a nélkül azonban, hogy utatkozott volna; mivel ugy Izidora, mint Zováthy Gá-bor elég ügyességgel bírtak arra, hogy a nevelőnő különböző vitatkozásaiha s időtöl-téseikbe bevonják.

— Az idő este hajlik, sokkal kedvesebb volna most a szabadban! Madame Cordula sétáljunk ki a kertbe, ha Gábornak sincs ellenére.

— Minden helyiség kedves nekem, hol Izidora körében lehetek; szölt Gábor.

A nevelőnő nem vonakodott, habár ugy látszik pihenő helyzetbe nagyon kényel-mesen bethálta magát.

Zováthy Gábor karját nyújtá Izidorának, s csak hamar a jól rendezett kertben vá-lának, míg a nevelőnő egykedvűen lépdelt mellettük vagy utánuk, a mint egy vagy más tárgy elfoglalta figyelmét.

— Ah mi szép pille! kialta egyszerre Izidora s kibontakozva Gábor karjai közül, egy pillét kezdé tűzni. Hasztalan... el nem

érem soha — folytatta búsan a hölgy — s újra Gábor karjába csimpalykozott.

A lepké azonban egy körrepülés után az ösvény felé visszazárnyalt s Gábornak fog-lyául esett.

— Itt a pille — szölt fiatalunk — megta-nulhatja ebből, hogy nagysádnak nem kell futnia semmi után... még a pille is örömet lel abban, hogy kedvét tölthesse... habár az életébe kerül.

— Minő szép pille, mily bájos! tarkaság! — Szép mint sok minden — szölt Gábor — s mulékony mint minden, mi szép. Nézze Izidora, e pille fényporát... e szépség az ő élete, ha letörli onnan, szegény lény többé nem él. A természet az ő lételet csak ez egy tulajdonhoz kötötte, hogy szép legyen. Mennyivel boldogabb az ember; hogy bírhat lelki tulajdonokkal, melyek a szépség bizo-nyos elmúltával is őt becsessé és szeretetté tehetik? Lássuk kedves! a ki csak szépsé-gére támaszkodik, csak is annyi tulajdonnal bír mint e kis pille, s ha bájai elhervadtak az idővel, ő többé nem él, legfeljebb teng.

— Ki lehet oly hü — szölt Izidora — hogy magának a szépség tulajdonaival híze-legjen? A szépséget nagyon is az egyén felfogás határozza el. A napokban Szindi Malvin menyegzőjén valánk. Szindi Kálmán vette őt nejül. A fiatal arca ripacos, s sze-me kanesal. Ugy tetszett egy perczig, hogy Malvint, kit vidék legszébb hölgyének tar-tanak, sajnálni van okom; de a mint beszél-tem vele meggyőződtem, hogy ő igen bol-dog arca. Beszéltem Szindi Kálmánnal. Szel-lemdús ifjú ember, sokat látott, sokat olva-sott... Tapasztalta ő, hogy az arczokon gyakran a lélek kisugárzása látható? Ismeri

őn a lelki szépséget... De mit is kérdem? Minden szellemdús fiatal bir e tulajdonnal. Egy kanesal férfi is lehet bájos...

Gábor megdöbbszent Izidora ez utóbbi sza-vaira. Gyorsan Spott jutott eszébe. E férfiú sötét zárkozott magatartása, midőn ő olykor Izidorával nyájason időzött, azon mely és titkos pillantások, melyeket Zováthy Rinald ezen mindenesé olykor Izidorára titkon vetett! Izidora engedelmissége s udvarias-ságakancsal és ripacos zongoramestere iránt s azon kedvező ítélet, melyet a hasonló kül-sőinek leirt Szindi Kálmán felett mondott e hölgy; mindez nagyon háborítólag hatott fiatalunk szívére s a féltékenység ez első mozzanataiból kezdé érzeni, hogy ő melyeb-ben van már is a hölgy által érdekelve, mint maga is képzelé.

— Bocssássa el édes Gábor e szegény pillét... Megszántam őt. Birja mindenki a mit a természet neki adott: a szabadságot és életét, szölt e közben a hölgy.

Gábor elbocsátá a pillét, azonban csak melyebben kezdett elmerülni tépó gondola-taiba. Izidora ezen elbirgálása a kis pille szabadsága és élete iránt azon perczben, midőn a ripacos arca s kanesal szemén is felföldözni képes volt a lélek szépségét, azon a szív szabadságát s a fejlődő szerelem életét gátoló viszony, mely társadalmunk-ban egy szegény nevelő s egy ur neveu-dék sorsa között áll: nem szolgálhatnak e vajjon okul Izidora szívében oly mozzana-tok gyamitására, melyek Gábor nyilo sze-relmére leforázó der gyanút hathatnak?

Ki kárhoztatja a nyilo szerelmet, ha az félt, kétkedik s tépelődik a szívgyöttrő fel-tevéssékel.

Talán a hölgyek érzékkel bírnak a fér-fak e lélekmozzanatainak sejtése körül, mert ők e kintő önmarczongolást annyiszor vol-tak képesek egyetlen szavukkal elenyész-tetni... és az ily szó annyiszor jött a maga idejében, hogy reá nézve ez érzék befolyá-sát szinte alig lehet megtagadni.

— Ön nagyon elgondolkodott s nem is mondá véleményét a lelki szépség lételetre nézve. En azt hiszem e szépség létezik, mit a füstösök az apostolok halantékai körüli sugárzat füstésében láthatóvá tesznek; ezen fény titkosan létezik minden szellemdúsabb ember körül, s a lélek reá ismer. Tagadja-e ezt? vagy azt hiszi: ábrándos bohó vagyok? Higye ön, a kanesal szem- és ripacos arc-zban semmi eszményit nem látok. Ismerje meg Gábor zongoramestereket. Csöndesen, hogy a madame meg ne hallja. Roppant ész és képesség rejlik benne, de lelki tulajdo-nok nélkül. Azon arca azért oly hideg, azon visszás tekintet azért oly gyilkoló. Nemde a lélek tulajdona nem csak maga a száraz tudomány... Más valami az. Magos néz-pontból szemlélni a természetet s mégis sze-retni azt; szeretni az embereket, boldogítani kívánni mindent; szeretni a hazát, melynek földében atyáink porai pihennek, s felszínén testvéreink élnek; szeretni mindent, a mi jó és nemes... ez ruházza lényünkre a lélek szépségét.

— Igen, igen kedves Izidora — szölt el-ragadtatással Gábor — azon szépséget, mely most az ön arczaín ragyog, s szívemet két-szeresen megragadja.

(Folytatjuk.)

erős meggyőződésben élek, hogy ily úton s móddal nem csak sok előékenységre és készségre találunk felsőes ununk a nemzet minden osztályaiban, pártkülönbség nélkül; hanem minden mesterséges demonstrációk mellőzésével, hamarabb szűződnek a nemzet és örökös királya közt azon büszkes viszony, mely a kölcsönös jogok tisztelgetés, és a kölcsönös kötelességek lelkiismeretes elfogadásán alapszik.

— A „W. r.“ szerint, az „Ost. u. West“ szerkesztőségénél nem rég ismét kutatás történt. Egy „studiosus philosophiae“, ki a kérdéses cikket a „National“-ból fordította, elfogadott.

— A „L. l.“ bécsi levelezője Sipotariu törvényszéki ülők áthelyezésére vonatkozólag azt írja, hogy Sipotariu egy román vádlott fölötti végtárgyalás alkalmával órást tett az ellen, hogy a végtárgyalás magyar nyelven történjék, noha a vádlott megkérdetve kijelenté, hogy neki mindegy akár román, akár magyar nyelven történjék az. Sipotariu erre elhagyta a törvényszéki termet. Mely eset feljelentetve, az erd. főkegybíró által elítélte, azon okból, mivel nemzeti tulbulgóságból rendellenességet követett el, elrendel.

— A „Wand.“-ben olvassuk, hogy a „Magyar Sajtó“ című politikai napi lap, újnevű nevezetesen változatosan megát; mostani szerkesztője Jókai Mór visszalép, s a lap Vajda János szerkesztésé mellett, kis alakban fog megjelenni. Egyik legnagyobb lapunknak ilyen átáltozása, mondja a „W. r.“, annál feltűnőbb, mivel világos, hogy ez nem csak a lap külsejére fog vonatkozni, mert azt, a mint tudva van, a lap anyagi körülményei egyáltalában nem kívánják. Olvasója arra, hogy fenállhasson, elég van, azonkívül mint a „W. r.“ tudósítója értesül, bizonyos egyének részéről a lap tartására vonatkozólag elfogadható ajánlatok is tétettek, miket azonban a kiadó visszautasított. Végre azzal is motiválja a „W. r.“ a belső változást a „Magyar Sajtó“-nál, hogy leendő szerkesztőjét tartják azon pár hó előtt megjelent rüpat szerzőjének, mely a többiek közt a sajtó mostani magatartását is keményen megírta. Ha e hír való s a nevezett lap csakugyan ily nevezetesen kül- és belváltószón megát újévkor, akkor nem értjük, hogy a „Magyar Sajtó“ kiadója hogy hirdethet oly 6 hónapos előfizetést, mely a mostani „M. Sajtó“-ra szól, a mely e hír szerint, újévkor egészen új lappá alakul át s csak régi címét tartja meg.

— Az ideai bő szőlőtermés alkalmából emlékeztetnek szőlősgazdáink, hogy a szőlő magvából pompás olajt lehet készíteni; — nálunk a szőlő-törkölyből előbb pálinkát főznek, s ezután vagy füvelőkre hordják trágya-pótléknak, vagy baromfiaknak, sertéseknek téli eledeltől hánnyák; a baromfiaknak kedves nyálánságra szokott a benne levő szőlőmag lenni, — a szőlő-törkölynek ekképpen kihasználását szorgalmasabb gazdáink s gazdasszonyaink teszik. Ezeknek kevés vesződségbe kerülne, mielőtt a szőlő-törkölyt hordóra rakják, a szőlőmagot belőle kiostáltatni, megszárittatni, s azután olajmalomba küldeni, hol a szőlőmag megőrletve, s meleg vízzel felferlesztve, addig melegítették, míg egy feszes tézsa-anyag nem képződnek, melyből azután az olaj ki-sajtolatnak. A szőlő-törkölyt azért föl lehetne használni még pálinkafőzésre, a trágya-pótléknak, a szőlőmagpótléknak pedig baromfi- és sertés-ételekre, sőt hizlalásra is használhatnák, s ama mondott csekély fáradságnak haszna az lenne, hogy szép mennyiségű finom olajra tehetnének szert, melyet akár ételekre, akár egyéb technicus célokra felhasználhatnának.

— Rablás Nagyváradon. Ft. Junák István nagyváradi lat. szert. kanonok 8 nga lakásán f. hó 21-én estű 7—8 óra között 5 álcázott fegyveres rabló jelent meg, gyaníthatólag oly szándékkal, hogy előbb a földszinti lakókat és cseledeket ártalmatlanokká teszik, azután pedig egész kényelemmel a kanonok ur pénztárát kirabolják. Három álcázás löféggel a cseledészetbe tárt, a cseledek letartóztatni akarván, kettőnek azonban sikerült az ablakon át menekülnie. A többi két rabló, egyik pisztolyal, másik bottal fölgyverkezve a házán lakó Serényiné asszonyság lakására rontott, kit egyedül találván, nehogy ellentálljon, az egyik rabló pisztolyát reá szegte. A bator nő azonban lélekjelenlétének teljes megtartásával a rabló kezét megragadta, a pisztolyt kifacsarta és megtámadó-jára akart löni, de a fegyver nem sült el. Erre mind a két rabló felbőszülvén, nevezett asszonyságot megtámadták, hajánál fogva a szobából kivonszolták s tittekekkel oly súlyosan terbeltek, hogy ezek köve kezében jelenleg beteges fekszik. Ebből zaj keletkezett, a megszabadult két cseléd is a szomszédban lármát ütött, mire a rablók ellapultak, a nélkül, hogy közülük egy is elfogatott volna. Így írja a n.-várad lap.

— A magyar divat földolga, a kalap, még legbizelben viseli magát; Póri ur, kinek nevezett készítményei Londonban is megjelentek a világkiállításnál, most külföld-ről is kapott ismét megrendelést a most annyira kedvelt s nála készült mintára.

— Rádén gróf Esterházy Imre ur birtokán nem rég este a „Gy. K.“ szerint 6 fegyveres rabló jelent meg, de mintán a gróf birtok nem volt, egy erdőkerülő és egy bérés erdészak folszólítása folytán az erdőmester lakásához vezettek magukat, hol azonban be nem mehettek, s így az ablakon két izben belővén, 200 frtot követeltek, mit szintén néma eredmény követett. Mindenféle fenyegetés és szikozódások közt végre is eltávoztak, igérvén, hogy más alkalommal nagyobb számmal jelenendek meg.

— A gázlőporral Pozsony közelében a napokban kísérleteket tettek, melyekből az új találmány sikere bizonyosodott be. Egy font gázlőpor körülbelül oly hatással bír, mint 3 font közönséges lőpor. Ugyan ezzel sziklákat is robbantottak fel, s itt is az eredmény a közönséges lőporéhoz ugy viszonylott, mint 1 : 4.

— Ausztriában a f. közigazgatási év első felében — olvassuk a „S. ny.“-ben — az összes koronaországokban eladott dohány váltásait 25.663,573 forintot, e szerint 1.132,958 frtal többet mint a múlt év e szakában. E kedvező eredmény főleg a saját gyárakból szivarok és a vágott dohány nagyobb kelendőségének tulajdonítandó. Szivar 40.591,780 db adatott el, vágott dohány 9,384 mész

és 4.089,941 dobánytekeres. A jövedelem csupán a lombard-velencei királyságban csökkent, hol a mondott időszakban csak 11.550,995 db virginia kelt el, melyért 178,870 frtot vettek be. Felső Ausztriában 17,035 frtot, hol a többi közt 432,600 cubaportorico szivarral (12,790 ft) adtak el kevesebbet. A külföldi szivarok fogyasztása egészben 1.654,451 db Burnót 162 mázsával kevesebb kelt mint a lefolyt évben.

Nyilt köszönet.

Királyhágon túl milliók vannak, kik a kedves Erdély-lyel mielőbb egyesülni óhajtanak; de kevesen olyanok, kik Erdélyt, s különösen az olyaanyira érdekes székelyföldet ismernek. Én bejártam. S e szép országrészben a természetnek tömördek kincsét, népének egyszerű keblében hatalmas nemzeti erőt, alkotmányos jog- és szabadságérzetet ismertem fel.

Mielőtt ez országrész határát átlépném, kötelességem ill tartom ezenen nyilvános köszönetemet fejezni ki nagy tisztelt s tudós Križa János mint püspök, mlgos Véér Farkas, gr. Lázár Móricz és Dózsa Dániel uraknak, de leginkább b. Radák Istvánné ő nagyságának, kik nagybecsű ajánlataikkal céljaim minél tökélyesb elérését előmozdítani sziveskedtek. Fogadják mind ők, mind pedig az egész lelkes erdélyi közönség, kikkel megismerkedni szerencsém volt, az irányomban mutatott vendégszeretet s jóvöltükért soha nem szűnő hálás köszönetemet. Én az elmult nyárra mindig örömmel s lobogó lelkesedéssel fogok gondolni, magamat pedig szíves jó emlékezteték s indulat-jokba ajánlom. Csucsá, oct. 27. 1862.

Simonffy Kálmán.

Nemzeti színház. Kedden, october 21-én „Egy a mi néplünköl“ című énekes víz színűt adatott 3 szakaszban, írta Berg, fordította Berzsényi stb. Német ízlésnek való darab; egyébiránt Gyulai, Komáromi s Bokor játéka s az utóbbinak szép éneke tetszést aratott. Közönség meg lehetős számmal.

Szerdán, october 22-én, Székelyné asszony aggszínésznő javára, itt először „Ádám és Éva“ eredeti vigjáték 1 felvonásban, írta Berzók Ádám; ezt megelőzte a „Színésznő“ vigjáték 1 felv. Fourrier után francziából fordította Buloyoszkine. Paulainé a czimzerepben s Gyulai mint vidéki törvényszéki inok remekül játsztak; Komáromi mint Ádám s Szöllösi Róza mint Éva, sőt Rajz is mint a kigyó jól adták bálátlan szerepeket.

A két darab közt énekeltek: Térei Antonia két izben, előbb egy magánydalt „Hugenották“ című operából, később egy szép népdalt; Gazdag Ambrus „fityöl a szél“ Simonffy K. magyar népdalt, és mindketten megérdemelt tapsokban s kihívásokban részesültek; Gazdagnak ismételnie kellett énekét. E kezdő énekes szép tenor hangja nagy reményekre jogosít. Közönség kevés.

Csütörtökön, october 23-án „A fekete orvos“ franczia dráma 5 felv. előjátékkal 1 felvonásban. Az egész előadás kielegítő volt s főleg Paulai, ki a czimzerepet vitte, a bastille-jelenet után ötször hivatott ki egymásután.

Szombaton, october 25-én Hollósi Lonovics Cornelia asszony vendégszínélő „Ilka vagy a huszár toborzó“. Az előadásban Pongrácz Józsi zenekara is résztvett. A vendégművésznő mindvégig a nagy élvezetben részesíté a szép számmal egybegyűlt közönséget; tapsözön s kihívások nem hiányoztak; Follinus mint Bátor János, huszár őrmester, Pajor Anna, Zita czigányné szerepében, s Bokor, mint Miska, Podágrási gazdaja; dicseretesen működtek közre.

Vasárnap, october 26-án a „Czigány“ népszínműt, Gyulai a czimzerepben, mint bravur-szerepében, most is kitűnően játszott, Komáromi, mint Gyuri, s a Szöllösi testvérek: Róza mint Rózi, s Piroška mint Évi, szintén jelesek voltak. Közönség, a földszinten és karzaton szép számmal volt.

Hétfőn oct. 27-kén „Természet és műveltség“ franczia vigjáték. Az előadás kissé vonatott vala, azonban Szöllösi Róza Aspasia szerepében kitűntette magát.

Kedden Lonovics Hollósi Kornélia vendégszínélésével Linda dalm. Az előadás jó volt. A vendégművésznő a czimzerepben gyönyörűen énekel s játszott. Pierotto Pajor Anna feltűnően jól énekel, valamint Totfalusi az imadalban Szerdán. „Dalma.“

Ma „Mártha“ fog adni Hollósi K. fölleptével.

POLITIKAI HIREK.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, oct. 21. Az első megletetés csillapodása után, melyet Dronin de Lhuys ministe-riumba lépése okozott, ismét éledni kezd az olaszbarátok reménye. Vannak, a kik azt állítják, hogy az olaszországi franczia politikán semmi változás sem történt s állításnak támogatására az új külügyminister oct. 18-i körlevelén kívül, főleg a császárnak Pouldhoz intézett szavaira hivatkoznak, melyeknek értelme oda ment ki, hogy e pillanatban nem lehet ugyan semmi elhatározó lépést tenni a római kérdésben, de eljő ennek is az ideje. Azt is beszélik, hogy a császár Dronin de Lhuysnek Thouvenel helyébe nevezése által, Európát új bonyodalmaktól akarta megóvni; miután Ausztria, Spanyol- és Bajorország nem rég szövetségre léptek oly czállal, hogy azon esetre, ha Franciaország a forradalmat Rómban diadalmaskodni engedné, közösen lépjenek fel a pápa védelmére.

Bloome gróf, kinek Párisba utazását éppen az érintett szövetségi hírekkel hozták kapcsolatba, a „Köln. Ztg.“ szerint visszaérkezvén Párisból, a franczia ministerváltozásnak semmi jelentőségét nem tulajdonít s azt egyszerűen arra számított halogatási fogásnak tartja, hogy a császár tavaszgi időt nyerjen. Dronin de Lhuysnek Ausztria iránti állítólagos barátsága onnan származik, hogy a franczia külügyminister urának akaratát nem érlette meg. Dronin ur a bécsi confere-ntiák alkalmával Ausztria nézetét pártolta, mely azon szándékból, hogy Oroszországhoz közeledhessék, ennek számára kedvezőbb feltételeket szándékozott kieszközölni. Ez azonban Napoleon császár szándékai ellen van, ki e két hatal-

mat egymástól örökre elszakasztani törekszik, és egyszers-mind oka lett Dronin ur kényszerű visszalépésének. Várni lehet tehát, hogy adandó alkalommal sokkal kellemetlenebb lehet Ausztriára nézve, mint bárki más, mert egy diplomatiai ballépést kell jóvá tennie.

Egy másik porosz lap a „Kreuztg.“ ellenben úgy értesül, hogy Dronin de Lhuys semmi titkot nem csinál abból, hogy Angolországgal és Ausztriával barátságban óhajt élni s Poroszországot, a mennyire lehet izolálni, hogy aztán a császári politikától tegye függővé.

Bizonyosnak mondják, hogy egy magas állású hölgy a pápának levelet írt volna, melyben tudtára adja, hogy most már kéhye kedve szerint cselekedhetik, mintán a francia kormány nem bátorodik ő szívesége magas akaratára nyomást gyakorolni.

Különös véletlen, hogy a híres socialista Proudhonnak éppen most jelent meg egy rüpirata, melyben Olaszország egysége ellen s a pápa világi hatalma mellett emel szót. A római kérdéssről többek közt ezeket írja: A politikusnak nem szabad teologiai vitatkozása keverednie. Politikában mindenekelőtt a ténnyt kell figyelembe venni, de melyek itt a tények? Következők: A vallás még jelentékeny helyet foglal el a népek üntudatában. Ott, hol bámi befolyás nyomán a vallás hanyatlik, tüstént mysticus secták támadnak; azon vallási állapotnak, illetőleg e sectáknak morális és philosophiai átalakítása még sehol sem sikerült, s következőleg a kormányok vagy törvényes vallás és fizetett clerus, vagy pedig ellenséges felekezetekkel együtt élni kénytelenek. Ily körülmények között a vallás s különösen a kath. egyház megsértése az üldözés színetét viselné magán, melynek következménye volna a vallási szenvedély felizgatása, és a polgári hatalom gyűlöletessé tétele. A clerus nem fél ez üldözéstől, sőt elő igyekszik idézni azt s mi a pápaságot illeti, azt a teljes kirablás által nemhogy megsemmisítenék, hanem ellenkezőleg általa diesteljes restauratiót idéznének elő számára.

Az „Ind. B.“ azt hiszi, hogy Dronin de Lhuys el fogja ismerni az amerikai különösövetkezett államokat. Ugyan e lap egy mexikoi franczia hadsergebeli tiszt magán levélét közli, melyben a francziák szomorú helyzetéről többek közt e van írva: „Mi itt veszendő őrszem vagyunk s megfoghatlan, minő stoikus nyugalommal tekintik otthon helyzetünket. A „Patrie“, mely éppen előttem fekszik, számunkat Orizabában 10,000 emberre teszi. Csak kétannyira nagyit; alig vagyunk 5,000-en. És ezen ötezer emberrel kell nekünk Orizabában a szolgálatot tenni, az előőrseket ellátni, a hidakat, melyeken a szállítmányok a Rio Jemmapán át kelnek, fedezni s élelmiszerek szállításánál és futároknak kísérettel szolgálni. Közlebről a futárnak nem mehetett el Veracruzba, mivel nem volt elég emberünk (egy zászlóal) a kíséretre. A közhangulat irányunkban határozottan ellenséges. Helyzetünk tökéletesen hasonlít az osztrákokéhoz Olaszországban (a levélíró részt vett az olaszországi hadjáratban) s ha például katonai zenekarunk az orizabai sétányon játszik, nem lát az ember ott egy tisztességes nőszemélyt s alig egy benszülöttet stb.“

Néhány nap előtt a császárnak kedve jött a „Pénz és becsület“ című szindarab előadására a st. cloudi színházba menni, mivel, mint mondá, a Páris környékbeli szüligyi vállalatoknak bátorításra van szüksége. Hyrvoix ur, kinek kiáratolagos feladata a császár személyes biztonsága felett őrködni, az előadás előtt alig egy órával értesült erről, minél fogva alig tudott hamarjában tíz embert kiállítani a színház megnyitására a kijelölt pontokra. Mielőtt a császár a palotából kiindult volna, meggyőződve Hyrvoix az ut biztonsgáról, egy pillanattal előbb bement a színházba, megnézni, helyt állnak-e állomásaikon elhelyezett titkos ügynökei, s nagy álmélkodására egy taláta, többszöri összeszámlítás után, hogy nem tizen, hanem tizenketten vannak, holott ő tízet rendelt be. Elővette névjegyzékét, összejegyezte embereit, s két előtte ismeretlen egyént talált a karzaton. „Mit keresnek önök itt?“ „„Az előadást nézzük.““ „Hol vannak beléptijegyeik?“ „„Nincs.““ „„Miért?““ „„Mint a biztonsági rendőrség ügynökei jöttünk.““ „„Hol vannak rendőri jegyeik?““ „„Ime.““ Az előadott rendőri jegyek megvizsgálatván hamisaknak találtattak s tulajdonosaikról, kik most fogva vannak, behízonult, hogy olaszok, nygnevezett corsok.

OLASZORSZÁG. Turin, oct. 20. Itt tudni akarják, hogy a franczia kormány már több hónap óta teljes titokban alkudozást folytatott Rómban, a mely előzményül szolgálndott a most bekövetkezett fordulatra. Ez az alkudozás ugy szólna Thouvenel báta megett folyt, De la Vigerie, a rotának franczia szöszölője szerepeltvén benne mint közbenjáró. A nevezett egyéniség közvetlenül érintkezett volna a pápával és a császárral s ő zenségségét engedékenyebbné találta, mint várni lehetett. Csak mintán az ily módon folytatott érintkezés bizonyos pontig haladt, tartották szüksegesnek, a megállapodás béfejezése végett, a szokott ügyfolyam utjára visszatérni, a minek aztán szükséges következménye lön Thouvenel visszalépése. Hogy azonban Dronin de Lhuys képes leendő a tervet kivívni, nagyon kétséges.

Cenatiempo püspök megszökéséről nápolyi fogságából következő részleteket írnak: Ez a főpap, mint tudva van, 15 évi fogságra ítéltetett el mult évben azért, hogy összeesküvést szervezett, s a Santa-Maria Apparente fogházba záratott el, hol a politikai elítélt foglyok szoktak tartatni. A foglyok egy nagy ebédre valának meghíva oct. 4-ére, mely nap II. Ferenc király névnapja. Azonban, hogy a fogház-igazgató figyelmét kijátszák, a lakoma oct. 14-ére halasztott el. Kedden tehát összegyűltek a vendégek; az ebéd pompás volt. A legfinomabb ételek s a legnemesebb külföldi borok hordattak fel. Ezen tárgyak behordására egy roppant nagy kosár használtatott, melyet egy nagy erejű hűres nápolyi hordár egyedül vitt. A lakoma vége felé, midőn már több börtönőr kissé felöntögetett a garatra, módot talált benne Megr. Cenatiempo, rubát változtatni s bebujni a nagy kosárba, melyet aztán abroszokkal s asztalkendőkkal betakar-tak. A hordár vállára vette a kosarat s kiment vele a börtönből, a nélkül, hogy az ajtónál őrbn gyanut ébresztett volna, a kit még megkínált két szivarral, s tüzet kért tőle a pipájába. A rendőrség minden eddigi kutatása sikertelen maradt. Azt mondják, a püspök megszökésére titokban minden gondosan elő volt készítve, hogy nyolce válogatott

matrózzal ellátott bárka várt rá, a szerencsésen el is menekült a római területre. Ennyi Cenatiempo megszökésének története, melynek legalább az a hasznos oldala megvan, hogy tudja a világ, hogy a reactionarius olasz foglyok vig életet élnek Nápolyban, nincsenek valami szigorú feltűgyelet alatt, s mindenesetre megjegyzésre méltó különbség van az ő sorsuk és azon bánás közt, melyben Poerio és társai részesültek. Egy marsellei távirat szerint a börtönőr bevallotta, hogy elősegíté a püspök szökését; ugyanezen távirat szerint egy angol hajó nem akarta fölvenni a szökevényt, ki ennél fogva még Nápolyban lappang, hol többek közt az „Il Novade” című lap szerkesztőségében is keresték, de sikertelenül.

OROSZ- és LENGYELORSZÁG. Sz. Pétervár, oct. 25. A mai „Journ. de St. Petersburg” közli a Russel lord és Gortsakoff herceg közt váltott jegyzékeket a montenegrói ügyben általában a törökországi helyzetet illetően. Russel csáfolja Oroszország nézetét a török montenegrói békéről s kifejté, miért tagadta meg Anglia közrehatását ama javaslatoktól, melyek a Törökország iránti engedelmesség kötelekeinek felbontására vezettek volna. Gortsakoff a maga feleletében Törökországnak Montenegró iránt tanúsított fondor magatartását mutatja fel. A török birodalom fenntartása Oroszországra nézve fontos. Ámde az európai sulyegyen elve engesztelékeny kormányrendszert követel a keresztények irányában. Végül bírálja a törökök eljárását Herzegovinában, Montenegróban és Belgrádban.

SPANYOLORSZÁG. Madrid, oct. 16. Ez tu mi Brute! A „Pueblo”, a legolvasottabb spanyol lap következőleg nyilatkozik a római kérdéssel: A római udvar világi hatalmának utolsó napjait éli, de midőn a világi fényről lemond, sz. Péter apostoli követője oly diadalt arat, mely a pápai koronának örökre a legdicsőbb fényt kölcsönzi. Ő nem lesz többé világi uralkodó, s mivel e tekintetben hibázhatik, nem lesz kénytelen harcban élni alattvalóival, a katolika egyház azon tagjaival, kiket a véleménykülönbség megosztott. A megváltó földi képviselőjének szent keze nem jó többé azon kényszerítésbe, hogy bűnbánó vétekkel halálítéletet írja alá, Krisztus kelyhartója csak a katolikusok szívében fog uralkodni, a szeretet és tisztelet által, melyet megérdemel. A legdicsőbb győzelem napja lesz a katolikus világra, midőn a pápa a királyi pálcát kezéből leteszi, és egyedül az egyház főpásztorának botjára támaszkodik. E nagy nap közeleg. Adjá Isten, hogy minél előbb megérkezék. E naptól fogva nem látjuk azon gonosz hatású példákat, melyek szíveinket fájdalommal töltik el; nem fogunk olvasni becsuteltető ítéleteket, melyeket a törvényszékek oly

püspökök ellen bocsátanak ki, kik az állam ellen összeesküvéseket forralnak. Nem, — ha a pápa világi hatalmáról lemond, a kath. clerus is lemondván a világi harcokról, egyedül egyházi érdekeknek szentelendő életét. És a mily mértékben örvendünk az egyház érdekében a világi hatalom megszűnésének, épp oly nagy örömlünk politikai tekintetben is. Örvendünk, hogy Róma is belép az olasz nemzetiségbe, mert Róma Olaszország fővárosává van teremve, mert e nagy kiterjedési, s az önkény által oly hosszas ideig szét-darabolt felszígetnek minden tagját és erejét egyesítenie kell, hogy sirjából kiszállván, egész Európa előtt lobogtathassa a szabadság zászlóját. Olaszország ma a nemzetiségek phönix; hamvából támad az ma fel, új életre. Vannak prophetái, martirjai és hősei, s ha a Judások és bálványok papjai nem hiányoztak is nála, ezeknek nem volt elég hatalmuk feltámadását megakadályozni. Olaszország még nem végezte be újjászülésének nagy művét, s talán épp azért nem, mert a Gondviselés úgy határozta, hogy ez öröndes esemény épp akkor történjék meg, midőn Franciaország zsarnoki hatalma végéhez közeleg. A fölkelő nap mindig hatalmasabb a lehanyatlónál, és Napoleon csillaga már is hanyatlani kezd Olaszország előtt. Azon oltalom, melyben Napoleon a pápa világi hatalmát részesíté, ennek bukását idézte elő, Napoleon ellenzése Olaszország egységét fogja siettetni, Garibaldinak üldöztetése a francia caesar által, a hős nevének csak nagyobb fényt kölcsönzött Európában.

MOLDAVIA-OLÁHFEJEDelemség. Bukarest, oct. 17. Éppen most jelent meg egy fejedelmi rendelet, mely a törvényhozó kamarát nov. 4-re (új szerint 16-ra) rendkívüli ülésre hívja össze. A napokban a Manolaki-Kostaki (Jepureanu) ministerium elleni bűnper valahára véget ért. A mint tudva van, a törvényhozó kamara 1861. apr. 13-i ülésében meghatározta a ministeriumnak vádállapotba helyezését. A vád két czímre volt alapítva: az előbbi kamara feloszlátására s a ministeriumnak az új választásokra gyakorolt befolyására. A végtárgyalás a semmitűszék előtt folyt le, mely ez esetre „legfelsőbb törvényszékké” alakította magát. A vizsgáló bíró által tett jelentések s az érintett okokra alapított vádirat felolvasása után, a fő államügyész kijelentette, hogy nincs semmi mondanivalója. Erre a vádlottak, névszerint Kostaki Manolaki, másképp Jepureanu (elnök és pénzügy), Kostaforos (belső), Philipescu (külső), Florescu (belső), Boerescu (igazságügy) és Vladajanu (vallásügy) miniszterek elmondották védbeszédeiket. Végre szót kér az államügyész, s hosszas fejtegetés után a vádat merőben alaptalannak nyilvánítván a vádlottak teljes fölmentését in-

ditványozta. A törvényszék rövid visszavonulás után az indítványt elfogadta.

Ujabbak. Athene, oct. 24. Az ideiglenes kormány elnöke: Bulgari; tagjai még: Kanaris és Russos. Az új miniszterek nevei: Zainis, Manghinis, Maurochalis, Diamanto, Pulos, Daligiorgis, Kalifronas és Kommanduros. A király némelyek szerint Kalamantaban, más hírek szerint meg Korfuban van. Veruczában a helyőrség fellázadt.

— Konstantinápoly, oct. 25. Ide érkezett tudósítások szerint, Otto király a hajónak, a melyen utazott, azt parancsolta, hogy a Pyraust kerülje ki s a salamisai öbölben vessen horgonyt. A hatalmasságok követői, ő felségeikhez mentek.

— Korfú, oct. 27. A görög király ma ide érkezett s tovább fog utazni Velenczébe.

— London, oct. 27. A mai „Morning Post” írja: Ratazzi Garibaldinak olasz segítséget ígért, ha a görög felkelésnek élére áll. Garibaldi megtagadta; ő Romába akart menni. A forradalmat, úgy látszik, külföldről szítják, mert az ideiglenes kormány támadó háborúra gondol. E vakmerőséget Törökország minden ellensége bátorítja. Angolországnak azonban nagy érdekében áll Törökország fenállása. — Partridge ismét Speziába utazott orvosi tanácskozára.

— Turin, oct. 24. Az „Opinione” azt a több lap által terjesztett hírt, mintha Farini, Minghetti s mások a miniszteriumba lépneek, alaptalannak nyilvánítja. A miniszterium mostani alakjában fog a parlament elébe állani.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

October 29-én: Nemzeti kölcsön 81.45. 5%. Metalliques 70.75. Bank-részvény 775.—. Hitel-részvény 219.—. Váltó Londonra 122.75. Ezüst 122.—. Arany 5.85.

October 27-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 71.25. Erdélyi 68.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL

H I R D E T É S E K.

(720) **CSAPÓ SÁNDOR** (2—3)

KERESKEDÉSÉBE KOLOZSVÁRTT

több száz darab **ALBUM** érkezett, s feltűnő olcsó-árban kaphatók. u. m. 80 kr. 1 frt 10 kr. 1 frt 20. 1 frt 50 egész 20 forintig.

UGYANOTT

12 photographia ráma - - - - - 1 frt. osztrák értékben.

(718) **Kül-szénutezában, 350 sz. alatt, több kanapék, székek,** (2—3)

asztalok, ágyak, kasztn, etager, eladó k.

(502)

30/10

(6—6)

A finom gyógyszerészet legújabb cs. k. kiv. szab. pipere czikkai.

Dr. LINDES tanár

növényi

RUDAS HAJKENŐCSE.

Ezen, több nagytekinélyű tudományos férfiak s egészségi hatóságok helybenhagyása mellett a legegyszerűbb művegytani eljárás szerint gondosan tisztán **növényi alkotórészekből** összeállított **rudas hajkenőcs** igen jótékonyan hat a hajnövényre, miután azt hajlékonyan tartja s a kiszáradástól megóvjá; e mellett a hajnak szép természeti fényt és rugalmasságot kölcsönöz, míg egyszersmind a fejtető szilárdítására egészen kitűnően alkalmas.

A cs. k. kizár. szabad. **rudas hajkenőcs** csak eredeti darabokban adatik el, melyeknek hivatalosan letett czim-borítéka **zöld és aranybronz** színre van képezve.

Ára egy eredeti darabnak 50 ujkr.

Fennebbi piperezerek **belső szilárdtsága** minden kimerítőbb dícséretet fölöslegessé tesz; — már egy **keves kísérlet** elegendő, hogy e közhasznú szerek **cél-szerűségéről s kitűnőségéről meggyőződés** szerzettessék — s ezek csupán és egyedül következőknél adtnak el:

Kolozsvártt: WOLFF J. és KHUDI J. gyógyszer. **Abrudbányán:** Ferenczi Mihály; **Beszterczén:** Kelp és Dietrich & Fleischer; **Brassóban:** Stenmer F.; **Dévdn:** Büchler A.; **Enyeden:** Bisztricsányi A.; **Erzsébetvárosban:** Schmidt A.; **Hátszegen:** Mátéfi Béla gyógyszer.; **Károly-Fejérvártt:** Rusz János; **Kézd-Vásárhelyt:** Hankó László; **Köhalomban:** Melas Ed. F. gyógyszer.; **Maros-Vásárhelyt:** Fogarasi J. D. Medgyesen; **Vándory & Brandseb;** **Szegedvártt:** Misselbacher fia és Teutsch; **Sz. Újvártt:** Placintár és fia gyógyszer.; **Száz-Régenben:** Wachner Traugot; **Százsebesen:** Weissörtel Ad. G.; **Szebenben:** Zöhner J. F.; **Székelly-Keresztúron:** Binder Márton; **Sepsi-Szentgyörgyön:** Vitályos Béla; **Sz. Udvarhelyt:** Kauntz J. A. gyógyszer.; **Szeredában:** Gozsy A.; **Sz.-Somlyón:** Ruszka Ignác; **Tasnádon:** Szongott Jakab; **Tordán:** Velits G. és Wolff G. uraknál.

balzamos

OLAJBOGYÓ-SZAPPANA.

Ezen, a legújabb vegytani tapasztalatok szerint készített **balzamos olajbogyó szappan** nem csupán tisztító, de puha és friss minőséget előidéző sajátosságai által minden **tökéletesen** jó pipere- és egészségi szappant illető kívánalmaknak megfelel, s annál fogva mint enyhe s egyszersmind hatályos napimodósszer még a leggyöngédebb és érzékenyebb bőrű **hölgyek s gyermekeknek** is legjobban ajánlható.

A cs. k. kizár. szabad. **balzamos olajbogyó-szappan** csak **fehérré fekete** írással nyomott csomagocskában adatik el, melyeknek első oldalán egy e szavakat: „Gesetzlich deponirt” tartalmazó, vörös nyomatu bélyeg van.

Ára egy eredeti csomagának 35 ujkr.

Árpa termelőkhöz. (2 3)

Alóliat a Kolozsvár városi **serházat több évre kibérelvén** felszólitom a helybeli és vidéki **árpa termelőket**, hogy **árpakészleteik eladása végett** szándékokat velem tudatni sziveskedjenek.

Tisztelettel tudatom egyszersmind, hogy szövetkereskedésben találató minden árucikkeket gyári vétel-ár szerint adandok el.

Kolozsvártt, october 27 1862.

ÁKONCZ JÓZSEF.

(721) **Új férfi ruha-raktár megnyitási jelentés.** (2—3)

A Gróf Rédei János ur piacon lévő háza alatti szeglet boltba egy újonnan szervezett nagyválasztékú **FÉRFI RUHA-RAKTÁR** állítatott fel, mely a folytonos divatot szem előtt tartva, annak izletes elkészítésére a legnagyobb gond lesz fordítva. Továbbá minden megrendelést gyorsan és pontosan teljesít.

A tapasztalt kellemetlen alkudozások kiküldetéséért **szembetűnő jutányos szabott ár** bátorított meg, a melynek pártolására a nagyérdemű uri rendet és a t. cz. közönséget alóliat felkéri. Kolozsvártt, october hava 1862.

Beesek János.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvártt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön kapható:

MAGYAR ROMÁN-NYELVTAN

A románul tanulók számára. Szerkesztette **Fekete János** (Negrutin) balázsfalvi göröggyesült érseki székesegyház korlátnok kanonok. Második, átdolgozott kiadás. Ára 1 frt. 20 kr. osztr. értékben.

TÁJÉKOZÁS a THEOLOGIA MEZEJÉN.

Viszonzásul Filo Lajosnak „**Feltámadás és spiritualismus**”

című műve, mint a halottaiból feltámadt scholastica legújabb termékére.

Irta dr. Ballagi Mór. Ára 80 kr.

Urbér- és Tized-kárpótlási A. és B. tabellák.

A váltórendtartás

a cs. kir. váltótörvény értelmében.

Népszerű magyarázat, számos gyakorlati példákkal és mintákkal, s a törvény szövegével bővítve.

Mindenneműek felvilágosítására szerkesztette **Fináli Henrik Lajos**, gymn. tan és a kolozsvári szab. keresk. társaság vasárnapi iskolájában rendes tanító. ára 70 k.

Kukliné Prédikációi

Néhai **KUKLI JÓNÁS** hátrahagyott irataiból összeszedte **KUKLI JERÉMÁS.** Ára 1 frt. 20 kr. o. é.